

1. Фрейд постійно підкреслював, що психоаналіз відкрив сферу несвідомого психічного процесу, а всі інші поняття ототожнюють психіку і свідомість.
2. Велич Фрейда полягає в його збалансованому становищі між крайнощами сцієнтизму та жорсткою ідеологією, підпорядкованою практичним завданням.
3. Також нами була розглянута основа метафізичної ідеї Фрейда про несвідомі процеси та структуру психічного апарату.
4. З психоаналітичної точки зору Фрейд розглядав основні проблеми релігії, науки і, нарешті, світогляду.
5. Прагнення прочитати психоаналіз через феноменологію і навпаки почалися майже з самого початку цих теорій.

Література:

1. Григор'єв В. И. Філософія: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 248 с.
2. Грюнбаум А. Теория Фрейда и философия науки. Вопросы философии. 1991. № 4. С. 22-31.
3. Гуменюк О. Є. Проблематика Я у психоаналітичній теорії Зигмунда Фройда: Лекція. Тернопіль: Економічна думка, 2003. 34 с.
4. Зигмунд Фрейд. 100 человек, которые изменили ход истории: Спецвыпуск. 2008. Выпуск №13 (еженедельное издание). 31 с.
5. Лазарев Ф. В., Трифонова М. К. Философия. Учебное пособие. К.: СОНАТ, 1999. 352 с.
6. Калина Н. Ф. Основы психоанализа. М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2001. 300 с.
7. Психоанализ: Культурная практика и терапевтический смысл. Введение в теорию, практику и историю психоанализа: Пособие для учителей. М.: ИНТЕРПРАКС, 1994. 285 с.
8. Решетников М. М. Элементарный психоанализ: Восточноевропейский Институт Психоанализа. СПб.: Питер, 2003. 354 с.
9. Фрейд З. Введение в психоанализ: Лекции 1-15 / пер. с нем. Г.В. Барышниковой; под ред. Е.Е. Соколовой и Т.В. Родионовой. СПб.: Издательский Дом «Азбука-классика», 2007. 480 с.
10. Фрейд З. Психология бессознательного. 2-е издание. СПб.: Питер, 2008. 400 с. (Серия «Мастера психологии»).
11. Фурман А. В., Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції: навч. пос. Львів: Новий світ 2000, 2006. 360 с.
12. Яценко Т. С. Теоретико-методологічний підхід до цілісного розуміння психіки у її структурних компонентах. Психологія і суспільство. 2004. №4. С. 37-59.
13. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: Активне соціально-психологічне навчання: Навч. посіб. К.: Вища шк., 2004. 679 с.

Васильєва О. О., студентка I курсу
факультету початкового навчання
Науковий керівник: проф. **Петінова О. Б.**
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ПРО ВЕЛИЧ І ЖАЛЮГІДНЕ СТАНОВИЩЕ ЛЮДИНИ (НА ПРИКЛАДІ ВИБРАНИХ СТАТЕЙ З «ДУМОК» Б. ПАСКАЛЯ)

Сьогодні становлення та розвиток людини, формування людської гідності сьогодні є актуальною проблемою, що спричинюється соціальними, економічними, політичними

факторами. Розуміння історико-філософської основи сприйняття людської величі та гідності, безсумнівно, є актуальним сьогодні, в час глибокої соціальної та ідеологічної кризи. У цьому контексті ми звернемося до основних принципів тлумачення ідеї людської величі та гідності у філософській антропології відомого французького філософа Блеза Паскаля, який разом зі своїм сучасником Ф. Беконом безперечно стоїть біля витоків не тільки сучасної філософської, а й політичної антропології.

Велика кількість науковців значну увагу приділяють обґрунтуванню проблеми філософії людини. Серед них можна назвати таких імена великих філософів, мислителів, видатних дослідників: Сократ, І. Кант, Г. Сковорода, Ж.-П. Сартр, З. Фрейд, М. Шелер, В. І. Вернадський, Т. де Гарден, М. Фуко, А. Печчеї. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж. Л. Д'Аламбер, Е. Кондільяк критикували соціальну реальність. Наростаюча увага до вивчення духовності людини, її внутрішнього світу, почуттів, переживань надавалася у працях С. К'єркегор, В. Дільтей, Ф. Ніцше. Значимість філософської проблематики, що вивчала взаємини людини та суспільства, була темою робіт таких вчених, як О. Конт, Г. Спенсер, К. Маркс [4, с. 82].

Філософсько-антропологічні досягнення Б. Паскаля, хоча й мали досить значний вплив на європейську філософську думку, досі не були предметом всебічного вивчення у вітчизняній філософії. Хоча, безперечно, вагомим внеском у розуміння творчості Б. Паскаля є український переклад О. Хоми та А. Перепади головного твору філософа, його «Думок». У післямові до перекладу О. Хоми, розглядаючи історію визнання Б. Паскаля як публіциста і мораліста, він наголошує на необхідності визнання його оригінальним і глибоким мислителем. Б. Паскаль постійно наголошував, що існування людини відбувається між двома прірвами – великою нескінченністю і нескінченно малою. Він також розповідає про жах, який викликав у нього вічну тишу космосу, якому немає кінця. Людина, яку не впізнати, – це передусім загадка для неї самої, істота, яка не може зрозуміти природу духу й тіла та спосіб поєднання двох істотних вимірів людського існування. У «Думках» Паскаль розкриває природу людини, її місце у світі, сенс людського життя. За його словами, сучасна людина перестала відчувати себе мікросвітом. Опанувавши нові наукові положення про нескінченність світу, він програв із цим почуттям міри.

Б. Паскаль намалював досі приголомшливу картину нескінченного простору і заохочував людей усвідомити там своє тяжке становище. «Що таке людина у нескінченному світі?» – запитав автор «Думок». Отже, можна зазначити, що згідно з творчістю самого автора, його дослідниками та послідовниками, філософія Блеза Паскаля була справді першою, демонструючи тепер не лише сильні та слабкі сторони людини, а й внутрішні суперечності «сучасної філософії», які не змогли повністю продемонструвати кризу людської духовності. Підсумовуючи аналіз основних концепцій філософської антропології Б. Паскаля, слід погодитися, що для неї характерне прагнення до створення принципово нового розуміння людини і світу. Важливим лейтмотивом роздумів Б. Паскаля є теза про те, що думка є не тільки ядром людської гідності – вона може зробити нас щасливими чи нещасними, оскільки дозволяє чітко усвідомити своє становище у світі.

Література:

1. Хома О. «Думки» і герменевтика: філософське значення Нової апологетики Паскаля. Паскаль Б. Думки. К., 2009. С. 395–409.
2. Аверинцев С. София-Логос. Словарь. К., 2006. 640 с.
3. Стрельцова Г. Я. Паскаль и европейская культура. М., 1994. 495 с.
4. Паскаль Б. Мысли. М., 1994. 528 с.
5. Паскаль Б. Думки. К., 2009. 704 с.

6. Самчук Р. Криза цінностей через призму споживацького суспільства. Мультиверсум. Філософський альманах. К., 2014. Випуск 1(129). С. 56–68.
7. Малахов В. Вступне слово. Паскаль Б. Думки. К., 2009. С. 8–10.
8. Мамардашвили М. Картезианские размышления. М., 1993. 165 с.

*Рибка Н. М., канд. філос. н., доцент
кафедри філософії та методології науки
Зеленчикова Є. В., студентка 2 курсу Інституту комп'ютерних систем
НУ «Дніпровська політехніка»*

ІТ СФЕРА – ПЕРСПЕКТИВА ДЛЯ ЖІНОК

ІТ-індустрія стрімко набрала обертів у всьому світі, зокрема й в Україні. Україна зосереджується на створенні сприятливих умов, які б дозволили ІТ-технологіям розширюватися в країні та за її межами. ІТ-проекти впроваджені практично в усі галузі економіки, такі як сільське господарство, авіація, медицина, будівництво — і це лише кілька прикладів інтеграції ІТ-індустрії. Сфера ІТ відіграє важливу функцію в світовому та зокрема українському суспільстві й займає провідну роль у економіці, адже сьогодні для організації будь-якого виробничого процесу треба відповідна ІТ-платформа.

Згідно з даними опитувань DOU [8], три чверті ІТ-спеціалістів в Україні — чоловіки. Так, кількість жінок в індустрії поступово зростає, зокрема за 2017-2020 роки вона збільшилася з 20% до 25%. Для порівняння: у США частка жінок у ІТ-галузі у 2020 році становила 26%. Технічні спеціальності та професії й досі вважають радше чоловічим заняттям. Згідно з даними наших опитувань, три чверті ІТ-спеціалістів в Україні — чоловіки. Водночас частка жінок в ІТ-сфері поступово зростає, зокрема у 2017-2020 роках вона збільшилася з 20% до 25%.

Однак така ситуація була не завжди. Першопроходьцями у професії програміста були жінки — саме вони писали код для перших в історії цифрових комп'ютерів, які ще не мали ні дисплеїв, ні клавіатур [6]. Наймачі просто шукали претендентів з логічними навичками — акуратним і математичним складом мислення. У цьому відношенні гендерні стереотипи працювали на користь жінок. Жінки відіграли основну роль у передісторії кібернетики. Під час Другої світової війни жінки керували першими обчислювальними машинами в Британському Блетчлі-парк, зламуючи за їх допомогою шифри. Переломний момент настав близько 1984 року. Десятиліттям раніше дослідження показувало, що кількість чоловіків і жінок, які цікавляться кар'єрою програміста, була однаковою. Але потім все ніби пішло назад. Починаючи з 1984 року відсоток жінок у цій сфері почав падати, і до 2010-го він скоротився вдвічі: лише 17,6% студентів, які випустили диплом з комп'ютерних та інформаційних програм, були жінками.

Сьогодні більшість програмістів — чоловіки. Однак історія розвитку демонструє, що ІТ не залежить від гендеру [6]. Але скільки б у сучасному суспільстві не розвінчували міфи про «чоловічі» та «жіночі» спеціальності, цифри поки що говорять про зворотне.

З раннього дитинства всім нам так чи інакше насаджують поняття про «жіночі» та «чоловічі» професії. Наприклад, код — це штука, побудована на логіці та акуратності, і тут у справу вступають гендерні стереотипи про жіночу логіку. Соціальний тиск, особливо на початку життєвого шляху, — явище, яке важко подолати. І все це робить внесок у цикл формування відмінностей між очікуваннями, впевненістю в собі та прийняттям ризику, які ведуть хлопчиків і дівчаток з різних траєкторій кар'єри та успіху. На цьому тлі не дивно, що програмування набуло статусу «чоловічої» професії.